

ninger, der omhandles i artikel 11, stk. 2, kan derfor kun gøres gældende over for de forsikrede, for så vidt angår de ydelser, der er erhvervet ved de nævnte forordningers anvendelse.

Derimod er forordning nr. 3 ikke til hinder for, at nationale regler om forbud mod dobbelydelser anvendes

på ydelser, der udelukkende er erhvervet i henhold til national lovgivning.

3. Artikel 9, stk. 2 i forordning nr. 4 finder kun anvendelse, når den pågældende ydelse er tildelt i henhold til metoden med sammenlægning og forholdsmæssig beregning.

I sag 83/77

angående en anmodning, som i henhold til EØF-traktatens artikel 177 er indgivet til Domstolen af Tribunal du travail, Bruxelles, for i den sag, der verserer for nævnte ret mellem

GIOVANNI NASELLI, Bruxelles,

og

CAISSE AUXILIAIRE D'ASSURANCE MALADIE-INVALIDITÉ støttet af INSTITUT NATIONAL D'ASSURANCE MALADIE-INVALIDITÉ

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 3 og artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 4,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten H. Kutscher, afdelingsformændene M. Sørensen og G. Bosco, dommerne A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keefe og A. Touffait,

generaladvokat: J.-P. Warner
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og de skriftlige indlæg, der er indgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statuten for EØF-Domstolen kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder og skriftvekslingen

Sagsøger i hovedsagen, Naselli, der er italiensk statsborger, har arbejdet i Italien og i Belgien. Efter at være blevet ramt af invaliditet i Italien i 1958 indgav han anmodning om en invalidepension. Den kompetente italienske sociale sikringsmyndighed tildelte ham fra den 1. oktober 1958 en forholdsmæssig beregnet pension, ved sammenlægning af belgiske og italienske forsikringsperioder. Derimod afslog den belgiske institution at tildele ham en pension for hans beskæftigelsesperioder i Belgien, fordi han ikke havde betalt ydelser i en periode, der lå tilstrækkelig nær den dato, da han var blevet uarbejdsdygtig.

Da Naselli var vendt tilbage til Belgien, hvor han synes at have arbejdet mellem 1963 og 1965, blev han igen syg og fik tildelt ydelser for uarbejdsdygtighed i henhold til belgisk lovgivning, forhøjet med et tillæg (jf. artikel 28, stk. 3, i forordning nr. 3), således at han opnåede et beløb svarende til den komplette belgiske ydelse (forholdsmæssig italiensk ydelse + forholdsmæssig belgisk ydelse + belgisk tillæg = ydelse erhvervet udelukkende i henhold til den belgiske lovgivning).

Disse ydelser blev udbetalt ham af sagsøgte i hovedsagen, Caisse auxiliaire d'assurance maladie-invalidité (CAAMI).

Efter at tilsynsmyndigheden, Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI), som er intervenient i hovedsagen, havde erfaret, at den italienske sikringsmyndighed fra den 1. januar 1969 havde forhøjet sin forholdsmæssige ydelse til Naselli, nedsatte den i henhold til de ved den belgiske lovgivning foreskrevne regler om forbud mod dobbeltydelser den belgiske pension med tilbagevirkende kraft og har pålagt CAAMI at tilbagesøge det fejlagtigt udbetalte beløb (der udgør 39 576 FB).

Efter at Naselli havde indbragt tvisten for Tribunal du travail, Bruxelles, (arbejds- og socialret) besluttede denne ved dom af 23. juni 1977 at udsætte sagen og i henhold til EØF-traktatens artikel 177 at forelægge Domstolen følgende to præjudicielle spørgsmål:

1. »Skal artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 3 fortolkes således, at sagsøger, når henses til artikel 70, stk. 2, i loven af 9. august 1963, ikke kan kræve sammenlægning af de belgiske ydelser med en italiensk pension, når de belgiske ydelser er erhvervet, uden der er sket anvendelse af forordninger fra Det europæiske økonomiske Fællesskab, eller, med andre ord, er den belgiske myndighed berettiget til at anvende de nationale regler om forbud mod dobbeltydelser i forbindelse med artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 3 til at nedsætte de ydelser, der er erhvervet i henhold til belgisk ret alene?«
2. »Omfatter artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 4 alene den situation, hvor den ydelse, der skal nedsættes som følge af sammenfald med en anden ydelse eller en anden indtægt, tildeles i kraft af sammenlægning af forsik-

ringsperioder, eller, med andre ord, skal den belgiske myndighed tage hensyn til en del af og ikke den samlede italienske pension ved nedsættelsen af den belgiske ydelse, selv om denne er erhvervet, uden at det har været nødvendigt at anvende forordninger fra Det europæiske økonomiske Fællesskab?»

Den relevante fællesskabslovgivning er følgende:

— Artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 3:

»Indeholder en medlemsstats lovgivning bestemmelser om, at en ydelse skal nedsættes eller stilles i bero i tilfælde af samtidig udbetaling af andre sociale ydelser eller nydelse af andre indtægter eller under en arbejdsperiode, finder disse bestemmelser også anvendelse, hvor det drejer sig om ydelser, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning, eller om indtægter, der er oppebåret på en anden medlemsstats territorium, eller om beskæftigelse på nævnte territorium. Dette gælder dog ikke i tilfælde, hvor ydelser af samme art er erhvervet i medfør af bestemmelserne i artiklerne 26 og 28«.

— Artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 4:

»Dersom anvendelsen af forordningens artikel 11, stk. (2), 1. punktum, ville medføre nedsættelse eller suspension af en ydelse i anledning af invaliditet, alderdom eller død (pensioner), der i henhold til forordningens artikel 28 er fastsat af en medlemsstats institution, skal denne institution, uanset bestemmelserne i stk. (1) og under iagttagelse af forordningens artikel 11, stk. (2), 2. punktum, ved beregningen af nedsættelsen eller suspensionen kun tage hensyn til en del af de ydelser, indtægter eller lønbeløb, der medfører nedsættelsen eller suspensionen. Denne del bliver i overensstemmelse med forordningens artikel 28, stk. (1), pkt. (b) at fastsætte i forhold til længden af

de tilbagelagte perioder. Ved beregningen af det beløb, der efter sidstnævnte bestemmelse skal fastsættes først, ses der bort fra ydelser, indtægter eller lønbeløb, der medfører nedsættelse eller suspension af pensionen«.

Den relevante nationale lovgivning er følgende: artikel 70, stk. 2 i den belgiske lov af 9. august 1963:

»De i denne lov omhandlede ydelser tillægges alene under betingelser, som fastlægges af Kongen, hvis den skade, for hvilken der søges ydelser, er dækket af fællesskabsretten eller af en anden lovgivning. I disse tilfælde sammenlægges forsikringsydelseerne ikke med erstatning, som følger af anden lovgivning. Ydelserne afholdes af forsikringen i det omfang den skade, som dækkes af nævnte lovgivning, ikke genoprettes fuldt ud. Den sikrede skal under alle omstændigheder modtage et beløb, som mindst svarer til størrelsen af forsikringsydelseerne«.

Dommen fra Tribunal du travail, Bruxelles, er registreret på Domstolens justitskontor den 5. juli 1977.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Indlæg afgivet i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statuten for EØF-Domstolen

Naselli har anført, at tvisten skal afgøres i lyset af den fortolkning af artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 3, som Domstolen har foretaget i dommene af 10. december 1969 (*Duffy*, sag 34/68, Sml. 1969, s. 169) og af 15. maj 1974 (*Kaufmann*, sag 184/73, Sml. 1974, s. 517), hvorefter denne artikel »er modstykket til de fordele, som forordning nr. 3 og 4 giver arbejdstagerne«. Det synes at følge

heraf, at det er lovligt for institutionen i den medlemsstat, hvor retten til pensionen er erhvervet ved anvendelse af fællesskabsordninger — dvs. ved sammenlægning af forsikringsperioder (den italienske institution), og ikke for institutionen i den stat, hvor retten eksisterer efter en autonom ordning (den belgiske institution) — eventuelt at anvende reglerne om nedsættelse.

Naselli anfører for så vidt angår anvendelsen af artikel 28, stk. 3, i forordning nr. 3, som INAMI henviser til for at retfærdiggøre nedsættelsen af tillægget til den pension, der påhviler den belgiske forsikring, at denne bestemmelse er uden genstand, når arbejdstageren har ret til ydelser alene i henhold til en enkelt medlemsstats lovgivning (dom af 28. 5. 1974 i sagen Niemann, 191/73, Sml. 1974, s. 571). Den belgiske institution har derfor ikke lovligt kunnet tage hensyn til forhøjelserne af den italienske pension for at nedsætte tillægget til den belgiske pension, som kun udgør en del af den ydelse, som alene er erhvervet i henhold til den belgiske lovgivning.

Hvis Domstolen skulle besvare det første spørgsmål bekræftende, skal nedsættelsen af den belgiske pension ske i overensstemmelse med artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 4, som i øvrigt ikke har nogen som helst betydning. Denne bestemmelse gælder, fordi den uden yderligere præciseringer omfatter ydelser, der er fastsat i henhold til artikel 28 i forordning nr. 3, også for ydelser, der er erhvervet ret til i henhold til en autonom ordning.

CAAMI påberåber sig Domstolens dom af 6. december 1973 (Mancuso, 140/73, Sml. 1973, s. 1449), idet det gøres gældende, at når en belgisk ydelse ikke kan nedsættes forholdsmæssigt, finder de belgiske regler om forbud mod dobbelttydelser anvendelse. For så vidt angår artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 4, finder den kun anvendelse i det tilfælde, hvor den ydelse, der skal

nedsættes, er erhvervet i henhold til en regel om sammenlægning, hvilket ikke er sket i hovedsagen.

INAMI udleder af Domstolens retspraksis og af generaladvokat Trabucchi's forslag til afgørelse i sagerne Mancuso (ovenfor citeret) og Massonet (sag 50/75, Sml. 1975, s. 1473) det princip, hvorefter den fordel, som opnås i medfør af Fællesskabets retsforskrifter, skal indebære et modstykke i form af anvendelsen af bestemmelserne i den belgiske lovgivning vedrørende begrænsning af dobbelttydelser.

Artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 4 gælder ikke i det foreliggende tilfælde, thi den omfatter udelukkende det tilfælde, hvor der ved fastsættelsen af en ydelse samtidig skal anvendes de regler om forholdsmæssig beregning, der er foreskrevet på fællesskabsplan, og de regler om sammenlægning, der er foreskrevet ved den nationale lovgivning.

Kommissionen understreger, at det første spørgsmål i virkeligheden rejser to problemer vedrørende fortolkning af artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 3: for det første, hvad forstås der ved en bestemmelse om, at en ydelse skal nedsættes eller stilles i bero i den i den ovenfor citerede artikel 11, stk. 2, forudsatte betydning, og udgør artikel 70, stk. 2, i loven af 9. august 1963 en sådan bestemmelse, og for det andet, i hvilke tilfælde kan disse bestemmelser anvendes i overensstemmelse med artikel 11, stk. 2, og finder disse bestemmelser anvendelse, når ydelserne er erhvervet, uden at det har været nødvendigt at anvende forordningerne nr. 3 og nr. 4.

Artikel 70, stk. 2, i loven af 9. august 1963 er tilsyneladende ikke en generel bestemmelse, der forbyder sammenlægning af ydelser ved invaliditet med andre sociale sikringsydelse, eller med andre indtægter eller som følge af en beskæftigelse, men udgør en specifik bestemmelse, når ydelserne for uarbejds-

dygtighed tildeles efter en skade, det vil især sige en ulykke, der giver anledning til erstatning, enten i henhold til fællesskabsretten eller i henhold til en anden lovgivning. En sådan fortolkning bekræftes ved det sidste stykke i den nævnte artikel, der for det første præciserer, at forsikringsmyndigheden fuldt ud indtræder i den sikredes rettigheder, og for det andet, at den aftale, der er indgået mellem den, der skal betale erstatning, og den sikrede, ikke kan gøres gældende over for forsikringsmyndigheden uden sidstnævntes samtykke.

Selv om det antages, at sygdommen udgør en skade, vil det da kunne antages, at den italienske institution, der udbetaler en forholdsmæssig invalidepension til Naselli, er forpligtet til at erstatte skaden? Dette forekommer absurd, netop for så vidt som det netop er i Belgien, at han er blevet syg, og hvor han er blevet tildelt ydelser for forlænget uarbejdsdygtighed, ydelser for sygdom af længere varighed, der senere er blevet omformet til ydelser ved invaliditet.

En sammenligning af bestemmelserne i den ovenfor citerede artikel 70 med bestemmelserne i artikel 23, stk. 1, i den kongelige anordning af 19. november 1970 vedrørende ordningen med invalidepension til minearbejdere viser, at der i denne sidstnævnte bestemmelse hverken er tale om skade eller erstatning ifølge fællesskabsretten eller en anden lovgivning, eller den forsikrende myndigheds indtræden, eller aftale mellem den, der er forpligtet til at betale erstatning, og den sikrede. Hvorfor har den belgiske lovgiver, da det drejer sig om en og samme risiko, ikke gentaget de samme udtryk som dem, der er anvendt i loven af 1963, hvis den tilsigter at forfølge det samme formål i de to bestemmelser? Det tilkommer dog retten i hovedsagen at vurdere rækkevidden af den nationale lovgivning, og det må ved besvarelsen af de rejste spørgsmål undersøges, om det drejer sig om en national bestemmelse om forbud mod dobbeltbetalinger.

Artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 3 indeholder for det første en principbestemmelse, nemlig at de ved de nationale lovgivninger foreskrevne bestemmelser om forbud mod dobbeltbetalinger kan anvendes på arbejdstagere, der er omfattet af forordning nr. 3, undtagen i tilfælde hvor ydelser af samme art ved invaliditet eller alderdom og dødsfald (pensioner) er erhvervet i medfør af artikel 28. Alene de forholdsmæssigt beregnede pensioner af samme art, der er erhvervet ved sammenlægning, er omfattet af den ved artikel 11, stk. 2, sidste punktum foreskrevne undtagelse. Den logiske konsekvens er, at i tilfælde af sammenlægning af en alders- eller invalidepension, der udelukkende er erhvervet i henhold til den nationale lovgivning, med en anden pension af samme art, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, finder de nationale bestemmelser om forbud mod dobbeltbetalinger anvendelse i overensstemmelse med artikel 11, stk. 2, første punktum. Denne konklusion er mindre logisk, når henses til Domstolens fortolkning af artikel 11; stk. 2 (de ovenfor citerede domme Kaufmann og Duffy). Hvis artikel 11, stk. 2, derfor skal betyde, at de nationale bestemmelser om forbud mod dobbeltbetalinger kan gøres gældende mod den, der oppebærer en invalide- eller alderspension, som alene er erhvervet i henhold til den nationale lovgivning, er dette en lignende bestemmelse som den, Domstolen med rette har fundet uforenelig med traktatens artikel 51 (jf. sagerne Petroni, 24/75, Sml. 1975, s. 1149 og Strehl, 62/76, Sml. 1977, s. 211).

Den belgiske institution har i den foreliggende sag beregnet en forholdsmæssig ydelse og tildelt et tillæg på grundlag af artikel 28, stk. 3, i forordning nr. 3, som Domstolen i mellemtiden, i den ovenfor citerede sag 191/73, har statueret er uforenelig med traktatens artikel 51. Den belgiske institution har således begået en fejl og har

skullet tildele den pågældende den pension, der alene var erhvervet i henhold til den nationale lovgivning. Men kunne den i et sådant tilfælde benytte sig af artikel 11, stk. 2, for at anvende den nationale bestemmelse om forbud mod dobbeltydelser? Hvis man tager hensyn til Domstolens ovenfor citerede retspraksis er svaret benægtende. Naselli har faktisk hverken erhvervet den italienske forholdsmæssige ydelse eller sin belgiske pension på grundlag af forordning nr. 3, der først trådte i kraft den 1. januar 1959. Kommissionen mener, at denne forholdsmæssige ydelse kan være blevet tildelt ham på grundlag af den bilaterale konvention, der gælder mellem Belgien og Italien, (den belgiske institution har i øvrigt på det pågældende tilspunkt afslået at tildele ham en invalidepension, hvilket den ikke har kunnet gøre i henhold til artikel 27, der foreskriver sammenlægning af perioder for bevarelse af ret til ydelser).

Det andet spørgsmål rejser sig kun, for så vidt som artikel 70, stk. 2, i loven af 9. august 1963 faktisk er en bestemmelse om, at en ydelse skal nedsættes i den i artikel 11, stk. 2, forudsatte betydning. Artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 4 omfatter nedsættelse af pensioner, der er fastsat i henhold til artikel 28 i forordning nr. 3, dvs. forholdsmæssigt beregnede pensioner og ikke autonome pensioner, thi i modsat fald vil man ikke kunne vide, i hvilket omfang man skal nedsætte det beløb, der skal fradrages. Dette system kan forekomme usammenhængende, for så vidt som de nationale bestemmelser om forbud mod sammenlægning ifølge artikel 11, stk. 2, ikke finder anvendelse på pensioner, der er erhvervet i medfør af artikel 28. Men det sidste punktum i artikel 11, stk. 2, præciserer dog, at det skal dreje sig om ydelser af samme art. Det er dog kun i det tilfælde, hvor en ydelse ved invaliditet eller alderdom, der er erhvervet i

medfør af artikel 28 i forordning nr. 3, sammenlægges med en anden social sikringsydelse, for eksempel fra en sygeforsikring, at den nationale regel om forbud mod dobbeltydelser vil kunne anvendes på den forholdsmæssigt beregnede pension inden for de ved artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 4 foreskrevne grænser.

Kommissionen foreslår derfor, at de forelagte spørgsmål besvares således:

1. Bestemmelser i en medlemsstats lovgivning om, at en ydelse skal nedsættes eller stilles i bero i tilfælde af samtidig udbetaling af andre sociale ydelser, kan i medfør af artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3 kun gøres gældende over for forsikrede, for så vidt angår ydelser, der er erhvervet ved anvendelse af den nævnte forordning.
2. Artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 4 skal fortolkes således, at når en ydelse, der er fastsat i medfør af artikel 28 i forordning nr. 3, kan nedsættes i henhold til samme forordnings artikel 11, stk. 2, beregnes det beløb, der skal fradrages, forholdsmæssigt i de samme andele, hvormed ydelsen selv er blevet nedsat i medfør af forordningens artikel 28.

Sagsøger i hovedsagen, repræsenteret af D. Rossini, direktør for socialtjenesten »Patronato ACLI«, INAMI, repræsenteret af Masquelin, advokat i Bruxelles, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af sin juridiske konsulent J. Jonczy, som befuldmægtiget, har afgivet mundtlige indlæg under retsmødet den 17. november 1977.

Generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse i retsmødet den 15. februar 1978.

Præmisser

- 1 Ved dom af 23. juni 1977, indgået til Domstolen den 5. juli s.å., har Tribunal du travail, Bruxelles (arbejds- og socialret) i henhold til EØF-traktatens artikel 177 forelagt to spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 11, stk. 2, i Rådets forordning nr. 3 af 25. september 1958 om social sikring af vandrende arbejdstagere (JO 1958, s. 561) og af artikel 9, stk. 2, i Rådets forordning nr. 4 af 3. december 1958 indeholdende regler til gennemførelse og supplement af forordning nr. 3 om social sikring af vandrende arbejdstagere (JO 1958, s. 597);
- 2 disse spørgsmål er blevet rejst under en retssag vedrørende den kompetente belgiske institutions beregning af invalidepension til sagsøger i hovedsagen, en italiensk statsborger, der har arbejdet i Italien og i Belgien;
- 3 efter at sagsøger var blevet ramt af invaliditet, fik han i Italien tildelt en forholdsmæssigt beregnet invalidepension fra den 1. oktober 1958, åbenbart i henhold til en konvention mellem Italien og Belgien;
- 4 efter at han på ny havde arbejdet i Belgien i 1964 og 1965, blev han syg og fik fra den 23. juni 1965 fra den belgiske forsikring ydelser ved sygdom, der senere blev ændret til invalidepension;
- 5 i Belgien opfyldte han de i belgisk ret foreskrevne betingelser for erhvervelse af invalidepension, uafhængigt af artiklerne 27 og 28 i forordning nr. 3;
- 6 den belgiske institution nedsatte under henvisning til de i den nationale lovgivning fastsatte regler om forbud mod dobbeltydelser og med tilbagevirkende kraft størrelsen af den pension, som den allerede havde udbetalt sagsøgeren, og krævede tilbagebetaling af det for meget udbetalte.
- 7 Der spørges for det første, om artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 3 skal fortolkes således, at sagsøger, når henses til artikel 70, stk. 2, i loven af 9. august 1963, ikke kan kræve sammenlægning af de belgiske ydelser med en italiensk pension, når de belgiske ydelser er erhvervet, uden at der er sket anvendelse af forordninger fra Det europæiske økonomiske Fællesskab, eller med andre ord, om den belgiske myndighed er berettiget til at anvende de

nationale regler om forbud mod dobbeltydelser i forbindelse med artikel 11, stk. 2, i forordning nr. 3 til at nedsætte de ydelser, der er erhvervet i henhold til belgisk ret alene;

- 8 der spørges for det andet, om artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 4 alene omfatter den situation, hvor den ydelse, der skal nedsættes som følge af sammenfald med en anden ydelse eller en anden indtægt, tildeles i kraft af sammenlægning af forsikringsperioder, eller med andre ord, om den belgiske myndighed skal tage hensyn til en del af og ikke den samlede italienske pension ved nedsættelsen af den belgiske ydelse, selv om denne er erhvervet, uden at det har været nødvendigt at anvende forordninger fra Det europæiske økonomiske Fællesskab.

Vedrørende det første spørgsmål

- 9 Som Domstolen allerede har kendt for ret, bl.a. i dommen af 6. december 1973 (Mancuso, sag 140/73, Sml. 1973, s. 1449), indebærer en analog anvendelse af artiklerne 27 og 28 i forordning nr. 3 på de tilfælde, der er omhandlet i artikel 26, stk. 1, at forholdsmæssig beregning af ydelserne kun kan finde sted, hvis det for erhvervelsen af retten til pension har været nødvendigt forud af sammenlægge de perioder, som er tilbagelagt under forskellige medlemsstats lovgivning;
- 10 artiklerne 27 og 28 i forordning nr. 3 kan derfor ikke anvendes, for så vidt angår en pension, der udelukkende er erhvervet i henhold til national lovgivning.
- 11 Forordningens artikel 11, stk. 2, foreskriver, at »indeholder en medlemsstats lovgivning bestemmelser om, at en ydelse skal nedsættes eller stilles i bero i tilfælde af samtidig udbetaling af andre sociale ydelser eller af andre indtægter eller under en arbejdsperiode, finder disse bestemmelser også anvendelse, hvor det drejer sig om ydelser, der er erhvervet i henhold til en anden medlemsstats ordning, om indtægter, der er oppebåret på en anden medlemsstats territorium, eller om beskæftigelse på nævnte territorium. Dette gælder dog ikke i tilfælde, hvor ydelser af samme art er erhvervet i medfør af bestemmelserne i artiklerne 27 og 28«;
- 12 som Domstolen allerede har kendt for ret, i bl.a. dommen af 15. maj 1974 (Kaufmann, sag 154/73, Sml. 1974, s. 517), er denne bestemmelse, fortolket i lyset af traktatens artikler 48 til 51, modstykket til de fordele, som forord-

ning nr. 3 og 4 giver arbejdstagerne ved at sætte dem i stand til at påberåbe sig en samtidig anvendelse af flere medlemsstaters sociale sikringslove, og dens formål er at forhindre, at de ved denne bestemmelse opnår fordele, som i den nationale lovgivning bliver betragtet som ugrundede;

- 13 de begrænsninger, der omhandles i artikel 1, stk. 2, kan derfor kun gøres gældende overfor de forsikrede, for så vidt angår de ydelser, der er erhvervet ved de nævnte forordningers anvendelse;
- 14 derimod fremgår det af en gennemgang af de øvrige bestemmelser i forordning nr. 3, at ingen af dem er til hinder for, at nationale regler om forbud mod dobbeltbetalinger anvendes på ydelser, der udelukkende er erhvervet i henhold til national lovgivning.
- 15 Den belgiske institution har imidlertid påberåbt sig artikel 70 i den belgiske lov af 9. august 1963 om forsikring mod sygdom og invaliditet, der bestemmer, at »de i denne lov omhandlede ydelser tildeles alene under betingelser, som fastlægges af Kongen, hvis den skade, for hvilken der søges ydelser, er dækket af fællesskabsretten eller af en anden lovgivning. I disse tilfælde sammenlægges forsikringsydelse ikke med den erstatning, som følger af en anden lovgivning. Ydelserne afholdes af forsikringen, i det omfang den skade, som dækkes af nævnte lovgivning, ikke genoprettes fuldt ud. Den sikrede skal under alle omstændigheder modtage et beløb, som mindst svarer til størrelsen af forsikringsydelse«;
- 16 det tilkommer den nationale ret at undersøge, om denne bestemmelse er en regel om forbud mod dobbeltbetalinger, der finder anvendelse på sådanne ydelser som de her foreliggende, eller en subrogationshjemmel;
- 17 det tilkommer desuden den nationale ret at undersøge, om denne bestemmelse indeholder hjemmel for nedsættelse af en belgisk pension under hensyn til ydelser, der er erhvervet under en anden medlemsstats ordning, uden at der sker anvendelse af bestemmelserne i artikel 11, stk. 2 i forordning nr. 3.

Vedrørende det andet spørgsmål

- 18 Artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 4 foreskriver, at »dersom anvendelsen af forordningens artikel 11, stk. 2, 1. punktum, ville medføre nedsættelse eller

suspension af en ydelse i anledning af invaliditet, alderdom eller død (pensioner), der i henhold til forordningens artikel 28 er fastsat af en medlemsstats institution, skal denne institution, uanset bestemmelserne i stk. 1 og under iagttagelse af forordningens artikel 1, stk. 2, 2. punktum, ved beregningen af nedsættelsen eller suspensionen kun tage hensyn til en del af de ydelser, indtægter eller lønbeløb, der medfører nedsættelsen eller suspensionen. Denne del bliver i overensstemmelse med forordningens artikel 28, stk. 1, pkt. b), at fastsætte i forhold til længden af de tilbagelagte perioder. Ved beregningen af det beløb, der efter sidstnævnte bestemmelse skal fastsættes først, ses bort fra ydelser, indtægter eller lønbeløb, der medfører nedsættelse eller suspension af pensionen«;

- 19 det følger klart af affattelsen af denne bestemmelse, at den kun finder anvendelse, når den pågældende ydelse er tildelt i henhold til metoden med sammenlægning og forholdsmæssig beregning.

Vedrørende sagsomkostningerne

- 20 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres;
- 21 da restforhandlingerne i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse vedrørende sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, som Tribunal du travail, Bruxelles, har forelagt den ved dom af 23. juni 1977, for ret:

1. Det fremgår af en gennemgang af bestemmelserne i forordning nr. 3, at ingen af dem er til hinder for, at nationale regler om forbud mod dobbeltydelser anvendes på ydelser, der udelukkende er erhvervet i henhold til national lovgivning.

2. Artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 4 finder kun anvendelse, når den pågældende ydelse er tildelt i henhold til metoden med sammenlægning og forholdsmæssig beregning.

Kutscher	Sørensen	Bosco	Donner	Mertens de Wilmars
Pescatore	Mackenzie Stuart	O'Keeffe	Touffait	

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. marts 1978.

A. Van Houtte
Justitssekretær

H. Kutscher
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
J.-P. WARNER
FREMSAT DEN 15. FEBRUAR 1978¹

Høje Ret.

Af disse sager er den ene, sag 83/77, *Naselli*, forelagt Domstolen ved en anmodning om en præjudiciel afgørelse fra Tribunal du travail, Bruxelles. De andre to, sagerne 98/77 og 105/77, *Schaap* og *Kersjes*, er forelagt Domstolen ved anmodninger om præjudicielle afgørelser fra Nederlandenes Centrale Raad van Beroep. Alle tre sager rejser problemer, der er beslægtet med de problemer, som Domstolen for nylig tog stilling til i sagerne 22/77 og 37/77, *Mura* og *Greco*, Sml. 1977, s. 1699 og 1711. Jeg mener dog, at det vil være en overforenkling at anføre, at Domstolens afgørelser i sidstnævnte sager uden videre kan overføres til de foreliggende.

Inden jeg forklarer, hvorfor det forholder sig således, mener jeg, at jeg bør anføre, at både den italienske regering og Kommissionen opfordrede Domstolen til at tage sine afgørelser i sagerne *Mura* og *Greco* op til fornyet overvejelse af et antal grunde, som allerede havde været genstand for overvejelse i disse sager. Det blev anført, at Domstolens fortolkning af artikel 12, stk. 2 i forordning nr. 1408/71 gør det muligt for medlemsstater ved hjælp af deres egen lovgivning at opnå netop det resultat, som Domstolen fandt, at Rådet ikke måtte ved hjælp af artikel 46, stk. 3; det blev endvidere anført, at denne fortolkning nødvendigvis fører til manglende ensartethed i behandlingen af vandrende arbejdstagere, fordi visse medlemsstater har regler om forbud

¹ — Oversat fra engelsk.